ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Φεστιβάλ «Στα Ίχνη του Καζαντζάκη και του Ζορμπά: Γη, Άνθρωπος και Ελευθερία στη Μάνη του Καζαντζάκη»

Στούπα Δυτικής Μάνης,

25–27 Σεπτεμβρίου 2026

(σελ. 1-15)

Νεοχώρι Δυτικής Μάνης, 1 Νοεμβρίου 2026

Η **KALLIERGON syn** διοργάνωσε στη Στούπα της Δυτικής Μάνης, από τις 25 έως τις 27 Σεπτεμβρίου 2026, το τριήμερο διεπιστημονικό και site-specific Φεστιβάλ **«Στα Ίχνη του Καζαντζάκη και του Ζορμπά: Γη, Άνθρωπος και Ελευθερία στη Μάνη του Καζαντζάκη»**, ως κομβική δράση του **STOUPA: The Kazantzakis–Zorbas Project**.

Το STOUPA: The Kazantzakis–Zorbas Project αποτελεί μια μακρόπνοη πολιτιστική πρωτοβουλία με αφετηρία τη Στούπα και την πραγματική κοινή εμπειρία του Νίκου Καζαντζάκη και του Γιώργη Ζορμπά στον συγκεκριμένο τόπο. Αναπτύσσει τη σχέση ανθρώπου, τόπου, μνήμης και δημιουργίας μέσα από σύγχρονες πολιτιστικές δράσεις, καλλιτεχνικές συνεργασίες, έρευνα και συμμετοχικές εμπειρίες.

Σκοπός και βασικοί άξονες

Βασικός σκοπός του Φεστιβάλ ήταν η **επανασύνδεση της ιστορικής και πολιτιστικής μνήμης της Στούπας με τη σύγχρονη δημιουργία και τη σημερινή ανθρώπινη εμπειρία**.

Η πραγματική κοινή εμπειρία του Καζαντζάκη και του Ζορμπά αποτέλεσε την αφετηρία για έναν ευρύτερο διάλογο γύρω από τον τόπο, τον άνθρωπο, τη δημιουργία και την ελευθερία. Η ίδια η Στούπα, από την ομώνυμη παραλία της έως και την παραλία της Καλόγριας, το φυσικό τοπίο, οι χώροι της καθημερινής ζωής, οι κάτοικοι και οι μνήμες της αποτέλεσαν ενεργό μέρος της διοργάνωσης.

Το Φεστιβάλ αναπτύχθηκε πάνω σε τέσσερις βασικούς και αλληλένδετους άξονες:

- **τη σχέση τόπου, ιστορίας και μνήμης**,
- **τη σύγχρονη διεπιστημονική καλλιτεχνική δημιουργία**,
- **τη συμμετοχή και τη βιωματική εμπειρία του κοινού**,
- **τις συνεργασίες, τις συνέργειες και τη διεθνή πολιτιστική ανταλλαγή**.

Το σύνολο του προγραμματισμένου καλλιτεχνικού και πολιτιστικού προγράμματος υλοποιήθηκε με μεγάλη επιτυχία. Οι καιρικές συνθήκες επέτρεψαν να αναπτυχθεί ο υπαίθριος χαρακτήρας της διοργάνωσης και να λειτουργήσει η παραλιακή ζώνη Στούπας–Καλόγριας ως ουσιαστικό μέρος της πολιτιστικής εμπειρίας. Οι επιμέρους προσαρμογές του προγράμματος ενσωματώθηκαν ομαλά στη ροή του τριημέρου.

Συνεργασίες, συνέργειες και διεθνής διάσταση

Η συνεργασία αποτέλεσε έναν από τους σημαντικότερους άξονες του Φεστιβάλ. Πολιτιστικοί φορείς, καλλιτεχνικές ομάδες, δημιουργοί, επιστήμονες, επαγγελματίες, επιχειρήσεις, κάτοικοι και εθελοντές συνδιαμόρφωσαν ένα πρόγραμμα που αναπτύχθηκε μέσα στον κοινωνικό και πολιτιστικό ιστό της Στούπας.

Η διεθνής διάσταση του Φεστιβάλ εκφράστηκε τόσο μέσα από το καλλιτεχνικό του πρόγραμμα όσο και μέσα από την παρουσία ανθρώπων που ταξίδεψαν στη Στούπα για τη διοργάνωση. Καλλιτέχνες από επτά ευρωπαϊκές χώρες συμμετείχαν με φυσική και ψηφιακή παρουσία, συνέβαλαν στο πρόγραμμα και προσέδωσαν στη διοργάνωση έναν έντονα διεθνή και διαπολιτισμικό χαρακτήρα. Το Φεστιβάλ παρακολούθησαν επίσης επισκέπτες από το εξωτερικό, μεταξύ των οποίων και από την Αυστραλία, διευρύνοντας ακόμη περισσότερο την εμβέλεια της συνάντησης.

Κεντρική θέση είχε η εικαστική έκθεση **«WITHIN PLACE»**, αφιερωμένη στη μνήμη του Peter Kraaijmes, η οποία αναπτύχθηκε σε επιλεγμένους χώρους της παραλιακής ζώνης σε συνεργασία με την τοπική επιχειρηματική κοινότητα. Συμμετείχαν οι **Andrea Kim Roach, Christina Paeschke, Frederic Dieter Stein, Heidrun MalComes (malcoART), Peter Sternäng, Titia Ohlhaver, Βασιλική Κατέρη και Antonia Mantzouka**. Τα έργα εντάχθηκαν στην καθημερινή ζωή της Στούπας, δημιουργώντας έναν άμεσο διάλογο ανάμεσα στη σύγχρονη τέχνη, στον τόπο και στους ανθρώπους του.

Στην έκθεση εντάχθηκε επίσης η ψηφιακή συμμετοχή της διεθνούς ομάδας **Artists in Motion (AiM)** με τους **Alessandra Bisi, Dorrety Brookhuis, Heidrun MalComes, Gerd Lepic, Lee O'Connor και Wim Scheere**, με συντονισμό των συμμετοχών από τον **Gerd Lepic**. Η συνεργασία αυτή δημιούργησε μια ουσιαστική γέφυρα ανάμεσα στη Στούπα και ένα διεθνές δίκτυο σύγχρονης εικαστικής δημιουργίας.

Η συνεργασία με το **3rd Kardamili Art Doc Festival** έφερε στο Φεστιβάλ το εργαστήριο φωτογραφίας **«Στα ίχνη του Καζαντζάκη και του Ζορμπά: Η Στούπα σήμερα»**, με εμψυχωτή τον φωτογράφο **Αλέξανδρο Φιλιππίδη**. Η φωτογραφία λειτούργησε ως λόγος, αφήγηση και σύγχρονη καταγραφή του τόπου μέσα από εισήγηση, φωτογραφικό περίπατο και επιτόπια συζήτηση.

Ιδιαίτερα σημαντική ήταν η συνεργασία με το **Mani Lit Fest**, το ανεξάρτητο διεθνές λογοτεχνικό φεστιβάλ που διοργανώνεται στη Στούπα. Στη συζήτηση **«Η διαχρονική επικαιρότητα του Νίκου Καζαντζάκη»**, η οποία πραγματοποιήθηκε στα αγγλικά,

συμμετείχαν ο **Jon Thompson** στον συντονισμό, η **Δρ Μακλένα Νίκα**, ο ποιητής **Kelvin Corcoran** και η **Pamela Garelick**. Η συνάντηση συνέδεσε το Φεστιβάλ με ένα ενεργό διεθνές λογοτεχνικό δίκτυο και άνοιξε έναν σύγχρονο διάλογο γύρω από το έργο και τη σκέψη του Καζαντζάκη.

Η συνεργασία με το **Πολιτιστικό Σωματείο για την Τέχνη και τη Φύση NARTURA** υπήρξε επίσης ουσιαστική και αναπτύχθηκε σε διαφορετικά σημεία του προγράμματος, συνδέοντας τη μνήμη του τόπου, τη συμμετοχή, την κοινωνική ευαισθητοποίηση και την πολιτιστική κληρονομιά.

Ο τόπος μέσα από την τέχνη, τη μνήμη και την αφήγηση

Η **«Εικαστική βηματογραφία» με τη Δρ Γεωργία Κακούρου-Χρόνη**, τ. επιμελήτρια της Εθνικής Πινακοθήκης και μέλος του Δ.Σ. της Διεθνούς Εταιρείας Φίλων Νίκου Καζαντζάκη – Παράρτημα Ελλάδας, αποτέλεσε μια χαρακτηριστική δράση σύνδεσης με τον ίδιο τον τόπο. Με αφετηρία το **«Ακούμε του τόπου τα μιλήματα»**, η διαδρομή συνέδεσε την ιστορία, τη λογοτεχνία, τις μνήμες, την άυλη πολιτιστική κληρονομιά και το φυσικό περιβάλλον με τον κόσμο του Νίκου Καζαντζάκη και του Γιώργη Ζορμπά.

Στο πλαίσιο του Φεστιβάλ πραγματοποιήθηκε η πρώτη επίσημη παρουσίαση του **Ιδεογράμματος της Στούπας**, σύλληψης και δημιουργίας της **Βασιλικής Κατέρη**. Το Ιδεόγραμμα δημιουργήθηκε το 2026 ως ένα σύγχρονο πολιτιστικό σύμβολο εμπνευσμένο από τη σχέση Καζαντζάκη–Ζορμπά και την κοινή τους εμπειρία στη Στούπα. Συνδέει τον στοχασμό με τη δράση, τη δημιουργία με την ελευθερία και την ανθρώπινη παρουσία με το φυσικό τοπίο της Μάνης.

Παρουσιάστηκαν επίσης οι πρώτες **υλικές εφαρμογές του Ιδεογράμματος της Στούπας**, μέσα από δημιουργίες που μεταφέρουν τη φιλοσοφία, τη μνήμη και την ιστορία του Project στην καθημερινή εμπειρία.

Το **μενταγιόν του Ιδεογράμματος** αποτέλεσε το **πρώτο υλικό προϊόν της KALLIERGON syn**, σηματοδοτώντας ένα νέο βήμα στην εξέλιξη του φορέα, ο οποίος έως τότε ανέπτυσσε κυρίως υπηρεσίες, πολιτιστικές δράσεις, καλλιτεχνικές παραγωγές και δημιουργικά έργα. Το μενταγιόν προσφέρθηκε από την **KALLIERGON syn ως αναμνηστικό δώρο σε όλους τους συμμετέχοντες, τις ομάδες και τους συνεργάτες του Φεστιβάλ**, ως ένδειξη ευχαριστίας για τη συμβολή τους στη διοργάνωση και ως ένα κοινό σύμβολο σύνδεσης με τη Στούπα και το **STOUPA: The Kazantzakis–Zorbas Project**. Με αυτόν τον τρόπο, το Ιδεόγραμμα απέκτησε μια απτή και φορητή μορφή, που μεταφέρει τη μνήμη της συμμετοχής και της κοινής εμπειρίας πέρα από τον χρόνο και τον τόπο της διοργάνωσης.

Παράλληλα παρουσιάστηκε το πιστοποιημένο φυσικό σαπούνι **STOUPA | Activated Charcoal**, **παραγωγή και προϊόν της VIS OLIVAE**, το οποίο παρασκευάστηκε ειδικά, εμπνευσμένο από την ιστορία του Νίκου Καζαντζάκη και του Γιώργη Ζορμπά στη Στούπα, σε συνεργασία με την KALLIERGON syn στο πλαίσιο του Project.

Το **Ιδεόγραμμα της Στούπας αποτυπώνεται επάνω στο ίδιο το σαπούνι**, μεταφέροντας το σύμβολο του Project σε ένα χρηστικό αντικείμενο. Η επιλογή του **ενεργού άνθρακα –του κάρβουνου– συνδέεται με τον Γιώργη Ζορμπά και τη μεταλλευτική δραστηριότητα που σημάδεψε την παρουσία του στη Στούπα**, ενώ η βάση από **ελαιόλαδο** συνδέει τη δημιουργία με την ελιά, το μεσσηνιακό τοπίο και τη Μάνη.

Η ίδια η συσκευασία λειτουργεί ως ένα πρώτο σημείο εισόδου στην ιστορία. Στο εσωτερικό της περιλαμβάνει εισαγωγικό υλικό και **QR code**, μέσα από το οποίο ο χρήστης οδηγείται σε ψηφιακό περιεχόμενο και μπορεί να ανακαλύψει περισσότερα για τη Στούπα, τον Νίκο Καζαντζάκη, τον Γιώργη Ζορμπά και το ευρύτερο πλαίσιο του **STOUPA: The Kazantzakis–Zorbas Project**.

Οι δύο αυτές δημιουργίες έδωσαν στο Ιδεόγραμμα τις πρώτες απτές μορφές του και ανέδειξαν διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους ένα σύγχρονο πολιτιστικό σύμβολο μπορεί να μεταφέρει την ιστορία ενός τόπου. Το μενταγιόν λειτούργησε ως

σύμβολο συμμετοχής, μνήμης και σύνδεσης των ανθρώπων του Φεστιβάλ, ενώ το STOUPA | Activated Charcoal συνέδεσε **σύμβολο, πρώτη ύλη, τοπικότητα, αισθητηριακή εμπειρία και ψηφιακή αφήγηση**, ανοίγοντας έναν ακόμη δρόμο γνωριμίας με την ιστορία της Στούπας και το Project.

Ιδιαίτερη θέση είχε η πρώτη επίσημη παρουσίαση του βιβλίου **«Νίκος Καζαντζάκης και Γιώργης Ζορμπάς: Η Στούπα θυμάται... – ΑΥΘΕΝΤΙΚΕΣ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ»**, της **Κατερίνας Εξαρχουλέα-Γεωργιλέα**, έκδοση του **Πολιτιστικού Σωματείου NARTURA**. Η έκδοση συγκεντρώνει αυθεντικές μαρτυρίες και αποτελεί σημαντικό τεκμήριο της ζωντανής μνήμης της Στούπας.

Στην παρουσίαση συμμετείχε η **Δρ Μακλένα Νίκα**, ποιήτρια και Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο Τιράνων. Ο **Δρ Κωνσταντίνος Κωστέας**, φιλόλογος και επιμελητής των κειμένων της έκδοσης, απέστειλε ειδικά για την παρουσίαση το κείμενό του, το οποίο διαβάστηκε κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης. Ακολούθησε συζήτηση με τη συμμετοχή του κοινού.

Η **Κατερίνα Εξαρχουλέα-Γεωργιλέα** συμμετείχε επίσης στη δράση **«Ο Καζαντζάκης και ο Ζορμπάς στην Καλόγρια: Ιστορίες του τόπου»**, μπροστά από το ιστορικό λευκό σπιτάκι στο βορειοδυτικό άκρο της παραλίας της Καλόγριας, μοιράζοντας ιστορίες, μνήμες και μαρτυρίες από πρώτο χέρι που συνδέουν την παρουσία των δύο ανθρώπων με συγκεκριμένα σημεία του τόπου.

Η κινηματογραφική διάσταση εκπροσωπήθηκε από την προβολή της ταινίας **«Βίος και πολιτεία του αληθινού Γιώργη Ζορμπά»**, σε σκηνοθεσία **Μπάμπη Τσόκα**. Παράλληλα, το αρχειακό ντοκιμαντέρ **«Καζαντζάκης & Ζορμπάς – Στούπα 1965»**, παραγωγής **Ηλία Περγαντή**, από το αρχείο **Γιάννη και Μαρίας Θεοδωρακέα**, ήταν διαθέσιμο με αγγλικούς υπότιτλους σε επιλεγμένα σημεία της Στούπας.

Μουσική, συλλογική εμπειρία και παραστατικές τέχνες

Η επίσημη έναρξη του Φεστιβάλ πραγματοποιήθηκε με δρομική μουσική εμπειρία της **Kimvala Samba Drumming Group**, υπό την καθοδήγηση της **Dawn Harney**, με τη συμμετοχή των **Annette, Gitte, Cécil, Syntia, Giannis, Olga, Els, Anna, Annette, Chris, Elke, Karin, Elaine, Andrew, Jo και Geralda**. Η μουσική διαδρομή ενεργοποίησε την παραλία της Στούπας και οδήγησε στη συλλογική πράξη **«ΟΠΑ»**, μια ταυτόχρονη συμμετοχική εμπειρία στις παραλίες Στούπας και Καλόγριας. Η γιορτή συνεχίστηκε με την ευγενική συμμετοχή και τον συντονισμό του **Χορευτικού Ομίλου «Λεύκιππος»**.

Στο μουσικό δρώμενο του ηλιοβασιλέματος συμμετείχαν οι **Γωγώ Ραπτέα, Πιέρρος Καπιτσίνος και Johny Diskos**, σε μία από τις πιο ιδιαίτερες και ατμοσφαιρικές στιγμές του Φεστιβάλ. Νέοι μουσικοί, μέσα σε μια μικρή βάρκα με κουπιά που προσέγγισε την παραλία της Στούπας από τη θάλασσα, δημιούργησαν μια απρόσμενη μουσική εμπειρία που απλώθηκε σε ολόκληρη την παραλιακή ζώνη.

Με φόντο το ηλιοβασίλεμα, ακούστηκαν προσεκτικά επιλεγμένα ελληνικά και ξένα τραγούδια, συνδεδεμένα με τη μνήμη, την αναχώρηση, την επιστροφή, τη θάλασσα και την ανθρώπινη συνάντηση. Η μουσική έφτανε στην ακτή από τη βάρκα και ενσωματωνόταν φυσικά στο θαλάσσιο τοπίο, δημιουργώντας μια εμπειρία όπου ο ήχος, ο τόπος και η στιγμή λειτουργούσαν ως ένα ενιαίο σύνολο.

Η απρόσμενη εμφάνιση της βάρκας και η μουσική που ακουγόταν κατά μήκος της παραλίας δημιούργησαν ένα έντονο στοιχείο έκπληξης για κατοίκους και επισκέπτες. Η συγκεκριμένη δράση αποτέλεσε ένα από τα χαρακτηριστικά στιγμιότυπα του Φεστιβάλ και αποτύπωσε με ιδιαίτερα βιωματικό τρόπο τη βασική του φιλοσοφία: **η καλλιτεχνική δημιουργία να συναντά τον ίδιο τον τόπο και να μεταμορφώνει, έστω για λίγο, τον τρόπο με τον οποίο τον βιώνουμε.**

Ιδιαίτερη διαπολιτισμική στιγμή αποτέλεσε η συμμετοχή της **Mani Community Choir**, υπό τη διεύθυνση της **Dianna Macneish**, με τα μέλη **Els Bouchier, Deborah Wicks, Vivienne Robertson, Klaas Speken, Mandy Hall, Jayne Hooper, Theresa Stoker, Lydia**

Ellis, Gay Canning-Faure, Corine Schouten, Isabelle Canning-Faure, Sara Scott, Ineke Hoekveld, Isabelle Koehlen, Johan Kraan, Στέλλα Τσάλα και Νότα Μπενετάτου.

Η πλειονότητα των μελών της χορωδίας δεν είναι ελληνόφωνη. Για τη συμμετοχή τους στο Φεστιβάλ έμαθαν στα ελληνικά το **«Στο Περιγιάλι το Κρυφό» («Άρνηση»)**, σε ποίηση Γιώργου Σεφέρη και μουσική Μίκη Θεοδωράκη, και το ερμήνευσαν στα ελληνικά έξω από το ιστορικό λευκό σπιτάκι στην παραλία της Καλόγριας, έναν από τους σημαντικότερους τόπους μνήμης που συνδέονται με την παρουσία του Νίκου Καζαντζάκη στη Στούπα και τις συναντήσεις του με φίλους και ανθρώπους του πνεύματος.

Η επιλογή του συγκεκριμένου σημείου προσέδωσε ιδιαίτερο βάθος στη δράση. Ο ίδιος ο τόπος έγινε μέρος της μουσικής εμπειρίας και η ελληνική ποίηση και μουσική ακούστηκαν από ανθρώπους διαφορετικών εθνικοτήτων σε έναν χώρο φορτισμένο με τη μνήμη της παρουσίας του Καζαντζάκη. Η στιγμή αυτή υπήρξε ιδιαίτερα συγκινητική για όσους συμμετείχαν και την έζησαν και ανέδειξε με άμεσο τρόπο τη δύναμη της τέχνης να δημιουργεί γέφυρες ανάμεσα σε διαφορετικές γλώσσες, καταβολές και πολιτισμικές εμπειρίες.

Στο θεατρικό και χορευτικό σκέλος συμμετείχε το **Καλειδοσκόπιο – Κύτταρο Πολιτισμού, Μελέτης & Τεχνών Ηπείρου**, με ένα πρωτότυπο θεατρικό-χορευτικό δρώμενο εμπνευσμένο από τη φιλοσοφία και το πνεύμα του έργου του Καζαντζάκη. Συμμετείχαν οι **Αλέξανδρος Λάκκας, Ευγενία Γεωργαλή, Φρόσω Φωτιάδου, Ματθαίος Μάγης, Άννα Μαρία Μπούτνιοκ και Γρηγόρης Σιμεωνίδης**. Το Φεστιβάλ ολοκληρώθηκε με τη μουσική συμμετοχή της βιολίστριας **Χριστιάνας Ζάρου**.

Βιωματικές δράσεις και άυλη πολιτιστική κληρονομιά

Οι δράσεις **«Η Μάνη μέσα από τις Αισθήσεις»** προσέγγισαν το φυσικό περιβάλλον και τη γαστρονομική κληρονομιά μέσα από την άμεση εμπειρία. Και οι δύο δράσεις παρουσιάστηκαν ταυτόχρονα, στην παραλία της Στούπας.

Η πρώτη δράση, **«Ανακάλυψε τα βότανα της Μάνης»**, αξιοποίησε την όσφρηση και την αφή σε ένα διαδραστικό παιχνίδι γνωριμίας με τα βότανα του τόπου.

Στη δεύτερη δράση, **«Γεύσεις της Μάνης – Υπαίθρια παρασκευή λαλαγγιών»**, η **Ιουλία Πετροπουλέα** και η **Ευαγγελία Γιολδασέα** μοιράστηκαν με κατοίκους και επισκέπτες μια ζωντανή πρακτική της μανιάτικης γαστρονομικής παράδοσης. Η δράση ανέδειξε γνώσεις, πρακτικές και δεξιότητες που παραμένουν ενεργές στην καθημερινή ζωή και στην πολιτιστική κληρονομιά της Μάνης.

Οι **«Αλλιώτικες Απαγγελίες»**, έξω από το ιστορικό άσπρο σπιτάκι της παραλίας της Καλόγριας, δημιούργησαν μια ανοιχτή λογοτεχνική συνάντηση κατοίκων και επισκεπτών, εμπνευσμένη από τις απαγγελίες του Νίκου Καζαντζάκη, του Άγγελου Σικελιανού και της Μαρίκας Κοτοπούλη στην περιοχή.

Οι θεματικές διαδρομές και τα σημεία **QR** έδωσαν στους επισκέπτες τη δυνατότητα να ανακαλύψουν σημεία που συνδέονται με τον Καζαντζάκη και τον Ζορμπά, φωτογραφίες, αρχειακό και οπτικοακουστικό υλικό και να δημιουργήσουν τη δική τους προσωπική διαδρομή στη Στούπα.

Συμμετοχή του κοινού και κοινωνική διάσταση

Η συμμετοχική εγκατάσταση **«Γράμματα στον Νίκο και τον Γιώργη»**, στα ελληνικά και στα αγγλικά, προσκάλεσε κατοίκους και επισκέπτες να αφήσουν ένα προσωπικό γράμμα, μια σκέψη ή ένα μήνυμα προς τον Νίκο Καζαντζάκη ή τον Γιώργη Ζορμπά. Η δράση δημιούργησε ένα ζωντανό αρχείο σύγχρονων ανθρώπινων φωνών και συνεχίζει να εξελίσσεται στο πλαίσιο του STOUPA: The Kazantzakis–Zorbas Project.

Ιδιαίτερη κοινωνική σημασία είχε η ένταξη στο Φεστιβάλ του **Race for the Cure – ΑΛΜΑ ΖΩΗΣ**, μέσα από τη συνεργασία με το **Πολιτιστικό Σωματείο NARTURA**. Για τέταρτη συνεχόμενη χρονιά πραγματοποιήθηκε ο συμβολικός περίπατος–αγώνας υποστήριξης του Race for the Cure, μία εβδομάδα πριν από την πανελλαδική διοργάνωση.

Η διαδρομή ξεκίνησε από την προτομή του Νίκου Καζαντζάκη, έργο του αείμνηστου γλύπτη **Χρήστου Ρηγανά**, και ολοκληρώθηκε στην τοιχογραφία Καζαντζάκη–Ζορμπά του καλλιτέχνη **Κώστα Λούζη (Skitsofrenis)**. Με την ολοκλήρωση του αγώνα παρουσιάστηκαν η τοιχογραφία, ο δημιουργός της και το πλαίσιο δημιουργίας της.

Η κοινωνική αυτή συνέργεια ανέδειξε τη δυνατότητα μιας πολιτιστικής διοργάνωσης να συνδέει τη δημιουργία με την αλληλεγγύη, τη συμμετοχή και την υποστήριξη κοινών κοινωνικών σκοπών.

Προσέλευση και απήχηση κοινού

Το Φεστιβάλ **«Στα Ίχνη του Καζαντζάκη και του Ζορμπά: Γη, Άνθρωπος και Ελευθερία στη Μάνη του Καζαντζάκη»** γνώρισε μεγάλη ανταπόκριση και σταθερή παρουσία κοινού καθ’ όλη τη διάρκεια του τριημέρου, με συνεχή ροή κατοίκων και επισκεπτών στις δράσεις και στα διαφορετικά σημεία της Στούπας και της Καλόγριας.

Η site-specific, ανοιχτή και διάχυτη μορφή της διοργάνωσης, η ελεύθερη πρόσβαση και η παράλληλη ανάπτυξη δράσεων σε πολλαπλά σημεία διαμόρφωσαν μια συνεχή κίνηση του κοινού στον χώρο του Φεστιβάλ. Με βάση τη συνολική εικόνα της προσέλευσης, τη συμμετοχή οργανωμένων ομάδων, καλλιτεχνών, δημιουργών και συνεργατών, καθώς και τη ροή επισκεπτών στις επιμέρους δράσεις κατά τη διάρκεια του τριημέρου, εκτιμάται ότι περίπου 500–700 άτομα ήρθαν σε άμεση επαφή με το Φεστιβάλ. Ο αριθμός αυτός αποτελεί εκτίμηση προσέλευσης, καθώς ο ανοιχτός

χαρακτήρας της διοργάνωσης και η ελεύθερη μετακίνηση του κοινού μεταξύ των δράσεων δεν επέτρεπαν την καταγραφή μοναδικών επισκεπτών.

Στο Φεστιβάλ συμμετείχαν καλλιτέχνες και ομάδες από **επτά ευρωπαϊκές χώρες**, μαζί με πολιτιστικούς φορείς, δημιουργούς, ομιλητές και συνεργάτες από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Η διοργάνωση προσέλκυσε επίσης επισκέπτες από άλλες χώρες, μεταξύ των οποίων και από την **Αυστραλία**, καθώς και κοινό από την Καλαμάτα, γειτονικούς οικισμούς και την ευρύτερη περιοχή. Σημαντικό μέρος του κοινού αποτελούσαν παράλληλα επισκέπτες που βρίσκονταν ήδη στη Στούπα κατά την περίοδο διεξαγωγής του Φεστιβάλ.

Η απήχηση της διοργάνωσης διευρύνθηκε και μέσα από την ψηφιακή της παρουσία, μέσω της επίσημης ιστοσελίδας και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, μεταφέροντας το περιεχόμενο, τις δράσεις και το οπτικοακουστικό υλικό του Φεστιβάλ σε κοινό πέρα από τη φυσική παρουσία στο τριήμερο. Η διαδικτυακή αυτή απήχηση λειτουργεί συμπληρωματικά προς τη φυσική προσέλευση, χωρίς να έχει πραγματοποιηθεί ενιαία συγκεντρωτική μέτρηση του ψηφιακού κοινού.

Υποστήριξη και χορηγία

Το Φεστιβάλ πραγματοποιήθηκε σε **συνδιοργάνωση με την Περιφέρεια Πελοποννήσου – Περιφερειακή Ενότητα Μεσσηνίας**, υπό την αιγίδα και υποστήριξη του **Δήμου Δυτικής Μάνης** και με την υποστήριξη του **Επιμελητηρίου Μεσσηνίας**.
Μέγας Χορηγός του Φεστιβάλ ήταν η UHU, η ουσιαστική στήριξη της οποίας συνέβαλε σημαντικά στην υλοποίηση του πολυδιάστατου προγράμματος της διοργάνωσης.

Το Φεστιβάλ τίμησαν επίσης με την παρουσία τους η **Marielle Thomas, Γενική Διευθύντρια της UHU**, καθώς και ο **Nicolas Laloy, Διευθυντής της UHU στη Γαλλία**, μαζί με αρκετά μέλη της ευρύτερης **οικογένειας της UHU από την Ελλάδα**. Η

παρουσία τους στη Στούπα προσέδωσε ιδιαίτερη σημασία στη χορηγική συνεργασία, καθώς παρακολούθησαν δράσεις του Φεστιβάλ.

Κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης του Mani Lit Fest, ο Nicolas Laloy πήρε επίσης τον λόγο από το κοινό και μοιράστηκε τις σκέψεις του για το Φεστιβάλ, αναδεικνύοντας τη σημασία αξιών όπως η ελευθερία, ο σεβασμός, η δημιουργικότητα και η έκφραση.

Η παρουσία και η ενεργή συμμετοχή των εκπροσώπων της UHU μετέτρεψαν τη χορηγική σχέση σε μια ουσιαστική ανθρώπινη και πολιτιστική συνάντηση και τους ενέταξαν οργανικά στη συλλογική εμπειρία του Φεστιβάλ.

Παράλληλα, η συμμετοχή και προσφορά των πολιτιστικών φορέων, των δημιουργικών ομάδων, των τοπικών επιχειρήσεων, των επαγγελματιών, των κατοίκων και των εθελοντών δημιούργησε ένα εκτεταμένο δίκτυο συνεργασίας γύρω από το Φεστιβάλ.

Η **ελεύθερη συμμετοχή σε όλες τις δράσεις** εξασφάλισε ανοιχτή πρόσβαση στο πρόγραμμα και υποστήριξε τον συμμετοχικό χαρακτήρα της διοργάνωσης.

Αποτίμηση – επίτευξη στόχων και συνέχεια

Το Φεστιβάλ **πέτυχε τον βασικό του σκοπό**: ενεργοποίησε τη Στούπα ως έναν ζωντανό πολιτιστικό τόπο και συνέδεσε την ιστορική μνήμη της με τη σύγχρονη καλλιτεχνική δημιουργία και την ανθρώπινη εμπειρία.

Η πολυθεματική συνύπαρξη εικαστικών, λογοτεχνίας, φωτογραφίας, κινηματογράφου, μουσικής, θεάτρου, συμμετοχικών δράσεων, αφηγήσεων και στοιχείων άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς δημιούργησε πολλαπλούς τρόπους προσέγγισης του τόπου.

Οι συνεργασίες με το **3rd Kardamili Art Doc Festival**, το **Mani Lit Fest**, το **Πολιτιστικό Σωματείο NARTURA**, την **Artists in Motion**, τη **Mani Community Choir**, την **Kimvala Samba Drumming Group**, τον **Χορευτικό Όμιλο «Λεύκιππος»**, το **Καλειδοσκόπιο**, τη **VIS OLIVAE** και τους υπόλοιπους συμμετέχοντες φορείς και δημιουργούς διαμόρφωσαν ένα ουσιαστικό δίκτυο πολιτιστικής συνεργασίας.

Η συμμετοχή καλλιτεχνών από επτά ευρωπαϊκές χώρες, η παρουσία ξένων δημιουργών και ομιλητών και η χρήση της αγγλικής γλώσσας σε επιμέρους δράσεις ενίσχυσαν ουσιαστικά τη διεθνή διάσταση και την εξωστρέφεια της διοργάνωσης.

Οι συμμετοχικές δράσεις έδωσαν στους κατοίκους και στους επισκέπτες ενεργό ρόλο μέσα στο Φεστιβάλ και δημιούργησαν νέες σχέσεις ανάμεσα στον άνθρωπο, τον τόπο και τη μνήμη.

Παράλληλα, το Φεστιβάλ παρήγαγε νέο καλλιτεχνικό, φωτογραφικό, αρχειακό και οπτικοακουστικό υλικό και ενεργοποίησε δράσεις που συνεχίζονται πέρα από το χρονικό όριο της διοργάνωσης.

Τα **«Γράμματα στον Νίκο και τον Γιώργη»**, το **Ιδεόγραμμα της Στούπας**, οι αφηγήσεις και οι μαρτυρίες, οι εικαστικές και βιωματικές εμπειρίες και κυρίως το δίκτυο ανθρώπων και συνεργασιών που δημιουργήθηκε αποτελούν σήμερα ενεργό υλικό του **STOUPA: The Kazantzakis–Zorbas Project**.
Η εμπειρία του Φεστιβάλ δημιούργησε τις βάσεις για την επόμενη φάση του Project: για νέες πολιτιστικές και εκπαιδευτικές συναντήσεις που ξεκινούν από τη Στούπα και μεταφέρουν τη σχέση **τόπου, μνήμης, ανθρώπινης εμπειρίας και δημιουργίας** σε νέους ανθρώπους, ομάδες και πολιτιστικά περιβάλλοντα.

Το Φεστιβάλ του 2026 ανέδειξε τη Στούπα ως έναν τόπο με ζωντανή πολιτιστική δυναμική, ικανό να συνδέει το παρελθόν με το παρόν, την τοπική μνήμη με τη διεθνή δημιουργία και τον συγκεκριμένο τόπο με τη σύγχρονη ανθρώπινη εμπειρία.

Απήχηση και συνέχεια του Ιδεογράμματος της Στούπας

Η πρώτη επίσημη παρουσίαση του **Ιδεογράμματος της Στούπας** στο πλαίσιο του Φεστιβάλ αποτέλεσε αφετηρία για μια πορεία που συνεχίστηκε και μετά τη διοργάνωση, επιβεβαιώνοντας τη δυνατότητα του συμβόλου να λειτουργεί πέρα από τον αρχικό χώρο και χρόνο της δημιουργίας του.

Σημαντική διεθνής προβολή αποτέλεσε η επιλογή του έργου **«The STOUPA Ideogram: Where Human Spirit Meets the Landscape»** για δημοσίευση στη διεθνή πλατφόρμα σχεδιασμού **World Brand Design Society**. Παράλληλα, το Ιδεόγραμμα συμμετέχει στη διαδικασία αξιολόγησης των **WBDS Creative Design Awards 2026/27**, η οποία πραγματοποιείται από εξειδικευμένη διεθνή κριτική επιτροπή. Η εξέλιξη αυτή διεύρυνε την παρουσία του Ιδεογράμματος πέρα από τη Στούπα και το ενέταξε σε ένα διεθνές περιβάλλον σύγχρονου σχεδιασμού και οπτικής επικοινωνίας.

Ιδιαίτερα σημαντική υπήρξε και η προσωπική πρόσληψη του Ιδεογράμματος από τη **Cathrine Palmcrantz από τη Σουηδία**, η οποία επέλεξε να το κάνει το πρώτο τατουάζ της ζωής της, συμβολικά την πρώτη ημέρα του Φεστιβάλ. Η επιλογή αυτή αποκάλυψε έναν διαφορετικό τρόπο με τον οποίο το σύμβολο μπορεί να περάσει από τον δημόσιο χώρο στην προσωπική εμπειρία και να αποκτήσει νέο νόημα στη ζωή ενός άλλου ανθρώπου.

Στη μαρτυρία της, η Cathrine Palmcrantz περιέγραψε το Ιδεόγραμμα ως μια ορατή μορφή μιας εσωτερικής αντίληψης που τη συνόδευε σε όλη της τη ζωή: τη συνύπαρξη της στοχαστικής πλευράς που αναζητά και της αυθόρμητης, χαρούμενης αγάπης για τη ζωή. Στη δική της ανάγνωση, ο Καζαντζάκης και ο Ζορμπάς συνυπάρχουν ως δύο ουσιαστικές πλευρές του ανθρώπου και το Ιδεόγραμμα εκφράζει για εκείνη ελευθερία, αποδοχή και αυθεντικότητα.

Η προσωπική αυτή επιλογή ανέδειξε με ιδιαίτερα άμεσο τρόπο έναν βασικό στόχο του **STOUPA: The Kazantzakis–Zorbas Project**: μια δημιουργία που γεννιέται από

έναν συγκεκριμένο τόπο και μια συγκεκριμένη ιστορία να μπορεί να αγγίζει ανθρώπους διαφορετικών τόπων, εμπειριών και πολιτισμικών καταβολών και να αποκτά για τον καθένα ένα προσωπικό νόημα.

Οι δύο αυτές εξελίξεις —η διεθνής παρουσία του Ιδεογράμματος στον χώρο του design και η βαθιά προσωπική του πρόσληψη από έναν άνθρωπο— αποτύπωσαν δύο διαφορετικές αλλά συμπληρωματικές διαστάσεις της πορείας του: **τη δημόσια αναγνώριση και την προσωπική ταύτιση**. Και στις δύο περιπτώσεις, το Ιδεόγραμμα συνέχισε να λειτουργεί ως φορέας της σχέσης ανάμεσα στον τόπο, τη μνήμη, την ελευθερία και την ανθρώπινη εμπειρία.

Περισσότερες πληροφορίες, αναλυτικό πρόγραμμα, συνεργασίες και οπτικοακουστικό υλικό από το Φεστιβάλ:
https://el.kalliergon.com/festivals/festival-in-stoupa-in-the-footsteps-of-kazantzakis-and-zorbas

Σάρωση QR code για πρόσβαση στην επίσημη σελίδα του Φεστιβάλ.

Για την KALLIERGON syn
Βασιλική Κατέρη
Νόμιμη Εκπρόσωπος

KALLIERGON SYN ΑΜΚΕ
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΘΕΣΗ ΓΟΝΑΤΣΑ ΝΕΟΧΩΡΙΟ
ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΚ: 24024
Α.Φ.Μ.: 996780690 ΔΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΤΗΛ. 694 609 6502